

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA "ADMINISTRAREA PUBLICĂ"

A fost ales rectorul Academiei

Pe 16 mai curent, a avut loc ședința Senatului Academiei de Administrare Publică, prezidată de dl Victor BODIU, Secretar General al Guvernului Republicii Moldova.

Pe ordinea de zi a ședinței Senatului a fost înscrisă o singură chestiune – „Cu privire la alegerea rectorului Academiei de Administrare Publică.”

Pentru suplinirea acestei funcții la comisia de concurs a fost depus un singur dosar, cel al dlui Oleg BALAN, prim-prorector al Academiei de Administrare Publică, doctor habilitat, profesor universitar,

alegerii sale în funcția de rector al Academiei.

În buletinele de vot pentru alegerea rectorului Academiei de Administrare Publică de către Senatul Academiei a fost înscris dl Oleg BALAN. Pentru candidatura dumnealui au votat toți cei 19 membri ai Senatului prezenți la ședință. Astfel, în funcția de rector al Academiei de Administrare Publică a fost ales în unanimitate dl Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar.

Reprezentanții Guvernului Republicii Moldova, membrii Senatului și profesorii Aca-

Oleg BALAN, rector al Academiei de Administrare Publică

Născut la 27 noiembrie 1969, în satul Cîrpești, raionul Cantemir. În anul 1986 a absolvit școala medie din localitate. Între anii 1987-1989 și-a satisfăcut serviciul militar în termen. Din 1990 până în 1994 și-a făcut studiile la

doctoratul la Institutul de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei, a susținut teza de doctor habilitat în drept fiindu-i conferit acest titlu științific.

Desfășoară o amplă activitate științifică. Este autor și coautor

a 84 de lucrări, studii și comunicări științifice de specialitate, inclusiv manualele „Drept internațional public” (două volume), „Drept internațional public” (patru ediții), „Drept internațional umanitar”, „Drept comunitar”, monografiile „Terorismul - crimă internațională”, „Terorism și antiterorism” și „Protecția drepturilor omului în conflictele armate”, Dicționarul de drept internațional umanitar.

În anii 1994-2002 a activat în cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne, deținând mai multe funcții, inclusiv cele de șef de catedră, decan al facultății de drept și director al liceului militar.

În august 2003 a fost angajat în funcția de director al departamentului administrare publică al Academiei de Administrare Publică. Din iunie 2010 și până în prezent a deținut funcția de vicerector, apoi prim-prorector al Academiei de Administrare Publică.

În octombrie 1998 a susținut teza de doctor în drept la specialitatea drept internațional public cu tema tezei de doctorat „Terorismul internațional” la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca (România). În ianuarie 2001 devine conferențiar universitar.

În 2009 a finalizat post-

doctoratul la Institutul de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei, a susținut teza de doctor habilitat în drept fiindu-i conferit acest titlu științific. Este autor și coautor a 84 de lucrări, studii și comunicări științifice de specialitate, inclusiv manualele „Drept internațional public” (două volume), „Drept internațional public” (patru ediții), „Drept internațional umanitar”, „Drept comunitar”, monografiile „Terorismul - crimă internațională”, „Terorism și antiterorism” și „Protecția drepturilor omului în conflictele armate”, Dicționarul de drept internațional umanitar.

Este membru al Colegiului de selectare și carieră judecătorească din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, membru al colegiului redacțional al revistei metodico-științifice a Academiei de Administrare Publică „Administrarea Publică”, precum și al altor reviste de prestigiu din țară și de peste hotare.

Pe 16 mai curent, Senatul Academiei de Administrare Publică l-a ales în unanimitate în funcția de rector al Academiei de Administrare Publică.

ea fiind susținută de Guvernul Republicii Moldova.

În sprijinul candidaturii dlui Oleg BALAN la funcția de rector al Academiei s-au pronunțat membrii Senatului Andrei GROZA, șef Catedră științe administrative, doctor în istorie, conferențiar universitar, Anatolie BANTUȘ, doctor în drept, profesor universitar, Tudor DELIU, profesor al Academiei, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, și alții.

DI Oleg BALAN a prezentat un amplu și ambițios program de activitate în eventualitatea

miei l-au felicitat călduros pe dl Oleg BALAN cu prilejul alegerii în această înaltă și responsabilă funcție, urându-i noi succese în activitatea managerială, didactică și științifică.

Rectorul Academiei de Administrare Publică, dl Oleg BALAN, a mulțumit sincer pentru încrederea acordată, dând asigurări că, numai împreună cu colectivul Academiei, va continua să dezvolte și să consolideze Academia ca Centru Național de pregătire și dezvoltare profesională a funcționarilor publici.

Nicolae Timofti: „Ne putem bizui pe ajutorul statelor europene”

Din alocuțiunea președintelui Republicii Moldova, Nicolae Timofti, la prezentarea domnului Herman Van Rompuy, președintele Consiliului European, la Palatul Republicii

„Este o onoare pentru mine și pentru poporul Republicii Moldova să salutăm prezența la Chișinău a înaltului oaspete, Președintele Consiliului European, Herman Van Rompuy. Faptul că Republica Moldova a făcut progrese însemnate pe calea integrării europene, fiind remarcată și susținută în spațiul comunitar, vi se datorează într-o bună măsură, domnule președinte, care sunteți un prieten al țării noastre.

Fără sprijinul Dumneavoastră personal ne-ar fi fost mult

mai greu să obținem rezultate excepționale pe calea apropierei de Uniunea Europeană, pe care le-am înregistrat în ultima perioadă: intrarea în vigoare a regimului de călătorii fără vize și pregătirea pentru semnarea a Acordului de Asociere, inclusiv Zona de Liber Schimb între Uniunea Europeană și Republica Moldova.

După semnarea, în curând, a Acordului de Asociere, va urma aplicarea prevederilor sale, în măsură să declanșeze procese profunde de modernizare a sis-

temului nostru politic și administrativ, a economiei, și a tuturor ramurilor importante. Toate acestea având un singur scop: ridicarea bunăstării populației și propășirea întregii societăți.

Reformele pe care le desfășurăm în acest scop și lupta cu corupția, care trebuie să devină o prioritate absolută în țara noastră, ne vor ajuta să atingem standardele propuse, în pofida unor obstacole artificiale pe care ni le pun adversarii opțiunii europene a Republicii Moldova.

Vizita Dumneavoastră la Chișinău, domnule președinte, ne întărește încrederea că suntem, în continuare, sprijiniți în aceste demersuri. În noile condiții regionale dificile, știm că ne putem bizui pe ajutorul statelor europene, în toate aspectele.

Apropierea progresivă a Republicii Moldova de Uniunea Europeană ne va face mai siguri, mai protejați, mai stabili. Și acesta este și interesul Uniunii Europene, de a avea în vecinătate țări sigure și stabile.

Speakerii NB-8 despre avantajele integrării europene

Președinții de Parlamente din Statele Nordice și Baltice au îndemnat societatea civilă să comunice cetățenilor avantajele integrării europene. Experiența Estoniei, Letoniei, Lituaniei, Suediei, Finlandei, Danemarcei și Norvegiei în procesul de integrare europeană a fost împărtășită reprezentanților societății civile de la Chișinău de către speakerii NB-8.

Președintele Parlamentului

Igor Corman, prezent la întâlnire, a subliniat rolul determinant al societății civile în procesul de integrare europeană a țării noastre prin implicarea membrilor ei în procesul de luare a deciziilor. Șeful Legislativului s-a referit la cooperarea dintre Parlament și societatea civilă în vederea sporirii transparenței instituției legislative și a îmbunătățirii comunicării cu cetățenii.

„Există ferma determinare a autorităților de a integra Republica Moldova în UE, în pofida tuturor provocărilor existente. Viitorul Republicii Moldova este unul european, aceasta este și dorința cetățenilor”, a precizat Igor Corman.

Speakerii NB-8 au oferit exemple concrete din Statele Baltice și Nordice despre beneficiile procesului de integrare europeană și impactul asupra dezvoltării economice durabile, creșterii mobilității academice, dezvoltării culturii și educației, implementării diferitor proiecte prin accesarea fondurilor europene și în general asupra sporirii calității vieții oamenilor. Totodată, oficialii s-au referit și la importanța implicării tinerilor în procesele decizionale, dar și la sprijinul pe care îl poate oferi societatea civilă în promovarea valorilor democratice. Speakerii NB-8 au încurajat autoritățile să continue implementarea agen-dei europene pentru ca Repu-

blica Moldova să devină stat membru UE cât mai curând.

La rândul lor, reprezentanții societății civile s-au arătat interesați de rolul instituțiilor legislative din Statele Nordice și Baltice în implementarea agen-dei europene, în promovarea unui cadru legislativ menit să protejeze cetățenii, experiența acestor state în reforma justiției și lupta cu corupția, sprijinul pe care îl pot oferi aceste țări societății civile din Republica Moldova. Speakerul Parlamentului Republicii Letonia, Solvita Āboltina a exprimat disponibilitatea experților letoni de a împărtăși cu reprezentanții societății civile din Republica Moldova bunele practici și experiența lor.

Președintele Consiliului European, Herman Van Rompuy i-a adresat Premierului Iurie Leancă invitația de a semna

Semnarea Acordului de Asociere R. Moldova – UE preconizată pentru 27 iunie 2014

Acordul de Asociere, inclusiv Acordul de Liber Schimb, pe 27 iunie 2014, la Bruxelles, în cadrul unui summit extraordinar UE-RM. La ceremonia de semnare vor fi prezenți liderii celor 28 de țări membre ale UE.

De asemenea, oficialul

european l-a invitat pe Iurie Leancă pe 29 mai la Aachen, Germania, pentru a ține un discurs la ceremonia de decernare a premiului Charlemagne.

La rândul său, Iurie Leancă i-a mulțumit lui Herman Van Rompuy pentru aceste invita-

ții, pe care le-a calificat drept un semn de susținere și încurajare.

Președintele Consiliului European, Herman Van Rompuy, se află pentru a doua oară la Chișinău.

Împreună, să continuăm!

Din programul de activitate al rectorului Academiei, dl Oleg BALAN

Academia de Administrație Publică a fost fondată prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 73 din 21 mai 1993, care a stabilit scopul instituției – „crearea unui sistem de stat de pregătire și perfecționare a cadrelor pentru organele administrației de stat și de auto-administrare locală”.

MISIUNE, VIZIUNE, PRINCIPII

Academia de Administrație Publică este o instituție de învățământ superior de stat, care are misiunea de formare a specialiștilor de înaltă calificare (studii superioare – ciclurile II și III), de dezvoltare profesională continuă a personalului din serviciul public și de asigurare științifico-metodică a activității autorităților publice.

Instituția este lider național în oferirea serviciilor educaționale și de perfecționare continuă pentru funcționarii publici, în vederea sporirii cunoștințelor și abilităților acestora și, respectiv, îmbunătățirea actului de Guvernare.

Pe parcursul celor două decenii de activitate Academia a pregătit peste 21100 de absolvenți la toate formele de instruire, inclusiv: 364 licențiați în administrația publică, 3443 magistri la 8 specializări, 19 doctori în științe în 4 domenii (politologie, drept, istorie și economie), cca 27 000 de absolvenți ai cursurilor de instruire continuă din cadrul autorităților publice centrale și locale.

Tendențele de dezvoltare în serviciul public, inclusiv cererea funcționarilor publici pentru servicii de formare și dezvoltare profesională, reprezintă partea cea mai importantă a mediului de activitate a Aca-

demiei. În ultimii ani, acesta s-a modificat treptat, odată cu implementarea reformelor în administrația publică, în general, și în domeniul gestionării serviciului public care au început a da roade. Sarcina AAP este de a evalua tendințele viitoare în acest sens și de a implementa un program de consolidare a capacităților care să-i consolideze poziția în raport cu aceste evoluții.

După o bogată experiență de funcționare, în diferite condiții, Academia de Administrație Publică poartă propriile mecanisme de autoreglare, fiind capabilă, în condițiile unei conduceri echilibrate, să-și dea măsura valorii sale deosebite. Rolul unui management eficient este nu în predominarea autorității personale, ci în spori-rea și implementarea spiritului colegialității și democrației, bazate pe un grad înalt de responsabilitate.

Sunt convins că raporturile dintre colegii-angajați ai Academiei sunt numai deliberative și că ei pot delibera numai asupra obiectelor despre care deliberarea este posibilă. În acest spirit, un program de conducere este cu atât mai eficient cu cât discursul este

mai puțin general, cu cât este asumat într-un mod mai particular și face apel mai frecvent la fapte singulare. Nu există științe (discipline) superioare și inferioare, pentru că toate laturile cunoașterii sunt situate pe același plan, există însă, peste tot, abordări valoroase, alături de altele mai slabe. Pentru desfășurarea în condiții bune a activității acestei „comunități a egalilor” spiritului, ei trebu-

realităților contemporane. Academia trebuie să tindă în următorii ani spre o dezvoltare durabilă în cadrul dimensiunilor actuale și al aceleiași structuri cu o redimensionare și fortificare realiste, în funcție de necesități și de posibilități, ale compartimentelor structurale. Toate acestea se pot obține printr-o schimbare de optică, în funcție de provocările pe care instituția le are de înfruntat. Se simte stringent nevoia statornicirii unei culturi organizatorice diferite, în care personalul să se poată informa corect și să participe la decizii, conform unor reguli ale democrației strict respectate.

OBIECTIVE PENTRU PERIOADA 2014-2019

OBIECTIVUL I. Instruirea la studii superioare de masterat (ciclul II) de învățământ superior.

OBIECTIVUL II. Dezvoltarea profesională a personalului din cadrul autorităților și instituțiilor publice și a persoanelor juridice de drept privat.

OBIECTIVUL III. Organizarea și efectuarea cercetărilor științifice fundamentale și aplicative prioritare în domeniul administrației publice și pregătirea cadrelor științifice.

OBIECTIVUL IV. Să contribuim la promovarea politicii de stat în domeniul administrației publice.

OBIECTIVUL V. Promovarea imaginii Academiei peste hotare și dezvoltarea relațiilor de colaborare internațională.

OBIECTIVUL VI. Consolidarea capacităților instituționale și funcționale ale Academiei (management intern).

ie ținute departe de disputele politice, de rivalități sterile, de luptele pentru putere. Munca intelectuală rodnică presupune liniște, siguranță și echilibru, iar obținerea acestora depinde de eforturile comune și de tactul conducerii la toate nivelurile.

Trebuie să formăm specialiști buni, dar mai ales caractere puternice, personalități armonioase și oameni liberi. Pentru a face toate acestea, Academia se constituie într-un loc al colaborării, al muncii în echipă, al înlănțuirii experienței tuturor generațiilor și al respectului pentru diferență.

Strategia rectorului nu poate fi alta decât aceea generală a instituției, cu marile sale constante, validate de-a lungul timpului și adaptate

Consolidarea financiară a autorităților publice locale

Implementat de la începutul acestui an cu titlu de experiment în patru autorități publice locale - municipiul Chișinău, raioanele Ocnița, Râșcani și Basarabeasca - noul sistem al finanțelor publice locale vine să confirme prioritatea numărului unu care constă în asigurarea fluxului financiar direct în investiții, aceasta fiind, în opinia experților, o primă treaptă către autonomia consolidată a autorităților publice locale. Astfel, că o parte din resursele financiare, gestionate până acum de autoritățile publice centrale, vor fi administrate direct de autoritățile locale.

Fiind unul dintre raioanele-pilot, conducerea raionului Râșcani a luat toate măsurile pentru a asigura condițiile optime de implementare a noului sistem al finanțelor publice locale, avându-se în vedere și faptul că descentralizarea financiară reprezintă una dintre componentele principale ale Strategiei Naționale de Descentralizare și asigurare a autonomiei locale.

Prin dispoziția **președintelui raionului, dl Ion Parea**, a fost creat grupul de lucru pentru elaborarea proiectului (cheltuielile bugetare pe termen mediu) 2014-2016, au fost stabilite sarcinile conducătorilor subdiviziunilor din cadrul autorităților executive ale Consiliului raional și ale UAT de nivelul 1.

După cum ne-a informat **dna Aculina Tăbârță, șefa Direcției finanțe a Consiliului raional**, procesul implementării noului sistem al finanțelor publice locale a început prin elaborarea bugetelor locale pentru anul 2014 în luna mai anul trecut, ele fiind formate în două variante: prima variantă – conform legislației la momentul elaborării bugetelor; și în a doua variantă, finală – conform modificărilor la Legea privind finanțele publice locale și ale Codului Fiscal.

Un rol important în pregătirea și instruirea specialiștilor din cadrul primăriilor i-a revenit Direcției finanțe a Consiliului raional. Astfel, au fost analizați toți indicii încasărilor veniturilor pe capitol de impozite și taxe pentru perioada de gestiune a anului curent și a perioadelor de 2-3 ani bugetari precedenți, au fost întocmite note metodologice și formulare necesare pentru APL de nivelul I și II. De asemenea, au fost desfășurate două seminare pentru primari și

contabilii-șefi din primării, în cadrul cărora au fost date explicații privind elaborarea bugetelor conform noii legislații și acordat suport metodologic, care a fost suplimentat treptat pe parcursul implementării noului sistem al finanțelor publice locale.

Aculina Tăbârță: „Formarea bugetelor a decurs foarte

personalului, pentru lucrările de reparații, în alte scopuri, sunt oferite posibilități pentru aplicarea unui management destul de eficient și a utiliza în strictă necesitate finanțele. De exemplu, la finanțarea instituțiilor de învățământ, conform formulei în baza de cost standard per elev cu utilizarea coeficienților

organizat, toți indicatorii au fost totalizați și au fost prezentați la Ministerul Finanțelor: sinteza proiectului bugetului raionului pentru anul 2014 și a estimărilor pentru anii 2015-2016, nota informativă cu anexele necesare în termenul stabilit.

Finanțele publice locale se gestionează conform destinației, prin urmărirea permanentă de către Direcția finanțe. Lunar se efectuează analiza veniturilor încasate pe paragrafe, capitol și la nivel de buget. Veniturile pe 4 luni de zile sunt executate conform prevederilor. Transferurile de la bugetul de stat se primesc în prima jumătate a lunii, ce ne oferă posibilitate de a efectua cheltuielile de personal.

Și aici aș dori să mă refer mai concret la instituțiile de învățământ. Acum, datorită faptului că mijloacele financiare sunt transferate direct pe conturile instituțiilor la toate articolele, am în vedere pentru salarizarea

de ajustare în modul stabilit de Guvern, toate instituțiile de învățământ au fost puse în condiții financiare egale pentru un elev ponderat, fiind optimizate cheltuielile. Ca rezultat, au fost reduse circa 70 de unități de personal fără a fi eliberat cineva din funcție, datorită faptului că managerii instituțiilor de învățământ au început a gestiona corect mijloacele financiare. Și e îmbucurător faptul că capacitățile manageriale ale directorilor s-au lărgit cu mult și nu numai ale lor”.

Sub multe aspecte pot fi exemplificate avantajele noului sistem al finanțelor publice locale. Să luăm, de exemplu, satul Corlăteni care este amplasat nu departe de orașul Bălți. După cum ne-a informat **dna Aliona Dumbravan, contabilă-șefă a primăriei satului Corlăteni**, circa 700 de locuitori de aici lucrează la diferite întreprinderi și organizații din Bălți. „Acum, da-

torită faptul că noua legislație prevede ca impozitul pe venit să fie achitat la locul de trai, iar la oraș salariații sunt mai bine plătiți, este suplimentat simțitor bugetul local, ceea ce ne oferă posibilități de a soluționa mai multe probleme ale satului, ale oamenilor”, precizează dna A. Dumbravan.

După 4 luni de activitate în condițiile noului sistem al finanțelor publice schimbările sunt evidente.

Ion Parea, președintele raionului Râșcani: „După mine, implementarea noului sistem al finanțelor publice a schimbat cu mult mentalitatea primarilor, a funcționarilor publici, atitudinea lor față de onorarea obligațiilor de serviciu. I-a disciplinat în mare măsură, i-a încurajat și i-a mobilizat în a căuta noi posibilități de a spori bugetele locale. Am în vedere stimularea activităților economice în teritoriu și sporirea, ca rezultat, a volumului taxelor locale. Chiar și acele terenuri agricole din gestiunea primăriilor, bazinele acvatic, fiind date în arendă, constituie noi sporuri la buget. Iar aceasta înseamnă că primării, consiliile locale au mai mari posibilități de a realiza planuri îndrăznețe de consolidare a localităților, de a implementa noi proiecte și de a asigura pentru populație un trai mai decent. Dar, în acest context, este necesară și o responsabilitate mai mare, un management modern al finanțelor publice, care să fie cheltuite cât mai eficient, conform legislației. Este un pas serios pe calea consolidării financiare a autorităților locale, ceea ce înseamnă o veritabilă autonomie locală”.

După cum am fost informați la Consiliul raional Râșcani, toate primăriile au pentru anul 2014 bugete reușite, cu acoperirea financiară completă și posibilități la reparații și investiții capitale. Rezultatele raionului Râșcani, de rând cu ale celorlalte trei entități, vor determina implementarea eficientă din anul viitor a noului sistem al finanțelor publice locale pe întreg teritoriul republicii.

Funcționari din Ștefan Vodă au învățat cum să acceseze granturi europene

Liga studenților basarabeni din Ploiești (România), în parteneriat cu Consiliul raional Ștefan Vodă, au organizat

recent un atelier de lucru pentru implementarea proiectului cu genericul „Tineri pentru viitor”. Programul este dedicat informării autorităților locale și societății civile cu privire la avantajele financiare ale integrării europene a R. Moldova care decurg din posibilitatea accesării fondurilor europene nerambursabile.

La întrunirea de la Ștefan Vodă au fost prezentate tipu-

rile de finanțare europeană și proiectele care pot fi aplicate în baza acestora. Potrivit lui Vasile Buzu, președinte al raionului Ștefan Vodă, prin desfășurarea simpozioanelor de acest fel, primarii localităților din raion, șefii de direcții, managerii instituțiilor de învățământ au o mare oportunitate de a se informa sau de a-și îmbunătăți cunoștințele în privința pașilor ce trebuie întreprinși pentru a

obține granturi de la Fondul European de Dezvoltare. „Cu cât vom fi mai bine pregătiți în acest domeniu, cu atât vom fi mai aproape de UE”, a menționat Buzu.

Beneficiile și posibilitățile de dezvoltare locală și regională, oferite de fondurile europene, au fost prezentate de Georgiana Tănase, expert român în accesarea fondurilor europene.

UTA Gagauz-Yeri va trece din 2015 la o nouă formă de creare a bugetului

Bugetul UTA Gagauz-Yeri pentru anul 2015 va fi format conform unei scheme noi. De la anul viitor, principalul document financiar al regiunii va fi constituit în funcție de cheltuielile planificate și nu de venituri. Potrivit șefului Direcției finanțe din cadrul executivului regiunii, Igor Guseinov, ca urmare a reformei în domeniul

finanțelor publice, planificarea bugetului va fi realizată conform metodicii așa-numitei bugetări pe programe.

Transferurile pentru primării vor fi de două tipuri: cu destinație specială (de la bugetul de stat pentru învățământ școlar, preșcolar și preuniversitar, precum și pentru anumite plăți sociale) și cu destinație

comună (acestea vor fi calculate după o formulă specială

ce va lua în calcul impozitele pe cap de locuitor, suprafața unității teritorial-administrative etc.). Conform șefului Direcției finanțe de la Comrat, noua planificare va acorda o mai mare autonomie administrațiilor publice locale și va stimula creșterea acumulărilor bugetare.

Prioritare pentru APL trebuie să fie proiectele investiționale

Sub acest aspect, la Consiliul raional Edineț s-a desfășurat întâlnirea dlui Dumitru Godoroja, viceministru al economiei, cu funcționari publici din APL și agenți economici. D. Godoroja a familiarizat publicul cu proiectele lansate de Ministerul Economiei, a explicat modificările din actele legislative care vor facilita accesul la implementarea proiectelor. Demnitarul s-a referit și la noile modificări ce vizează simplificarea obținerii autorizației de construcție, lansarea și lichidarea unei afaceri, precum și la

setul de documente propuse Parlamentului întru facilitarea activității agenților economici.

Ministerul Economiei acordă o deosebită atenție dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, construcțiilor, incubatoarelor de afaceri, programelor pentru tineret, prin care tinerii întreprinzători, cu vârsta între 18 și 35 de ani, pot beneficia de credite până la 300 mii de lei, cu un grant de 40% (proiectele de eficiență energetică).

În cadrul întrevederii au fost discutate problemele cu care se confruntă autoritățile

publice locale în aplicarea diferitelor proiecte.

Viceministrul s-a referit și la un alt Program – atragerea remitențelor în economie „PARE 1+1”. Conform evaluării numărului proiectelor înaintate la Ministerul Economiei, se constată că de la Edineț sunt prea puține solicitări. Obiectivul acestui program constă în mobilizarea resurselor umane și financiare ale lucrătorilor emigranți moldoveni care doresc să investească în lansarea sau dezvoltarea unei afaceri proprii la ei acasă.. Programul va activa

în baza regulii „1+1”, astfel fiecare leu investit din remitențe va fi suplinat cu un leu în formă de grant din cadrul Programului. La 200 mii de lei veniți de peste hotare și investiți într-o afacere, statul oferă gratuit încă 200 mii de lei.

La finele întrevederii, viceministrul economiei, Dumitru Godoroja, a asigurat că problemele puse în discuție vor fi studiate și va sprijini soluționarea lor.

Vlad CANTÎR,
președinte al Federației
Sindicatelor Angajaților din
Serviciile Publice din
Republica Moldova (SINDASP)

Sindicatele Angajaților din Serviciile Publice din Republica Moldova (SINDASP) sunt un centru sindical național de bransă, fondat în 1946. Federația SINDASP, promovând valorile sindicalismului veritabil, tinde în permanență spre succes, calitate și performanță. Sindicatul se străduiește să fie eficient în toate acțiunile sale, să dispună de o imagine bună, să fie punctual și consecvent în demersul său. Condiția validă a acestui pilon sindicalist este alimentată, în mod primordial și obligatoriu, din experiența și bunele practici ale altor țări, în care au fost și sunt promovate valorile sindicale autentice.

Împreună cu angajații aparatului federal, pe parcursul celor doi ani și jumătate de activitate, am întreprins multiple vizite de lucru în toate cele 42 de asociații afiliate SINDASP. Am încercat să contactăm direct oamenii, membri de rând ai sindicatului nostru, pentru că nu în toate structurile afiliate lucrurile stau bine. Fiind o armată de peste 30 de mii de funcționari publici și angajați, ne-am dat seama că aceasta e o forță deosebită, inteligentă și puternică, care au nevoie nu doar de o condiție de aparență sau una formală a sindicatului. Această forță este realmente mecanismul determinant și fundamental al funcționalității stărilor efective.

Astăzi, o problemă majoră, deosebit de importantă, este consistența sentimentului de apartenență la mișcarea sindicalistă. Este poate chiar cea mai

importantă. În cadrul vizitelor de lucru, în asociații și organizații primare, am înțeles, în primul rând, motivele care determină oamenii să plece din sindicate. Acest fenomen există și se face tot mai răspândit, mai frecvent și mai pronunțat. Numărul de membri al SINDASP s-a diminuat doar în anii 2012-2013 cu circa 1000 de persoane. Includem aici și contabilii din toate primăriile, care au trecut în sistemul/sindicatul educației, în urma unei proverbiale reforme. În schimb, a crescut puțin numărul tinerilor și aceasta este o chestie semnificativă. În general, sentimentul de apartenență la SINDASP, din păcate, la unii membri este foarte diluat, fapt care provoacă acest exod malefic. Oamenii nu au doza necesară de discernământ, fără a mai vorbi de condiția de demnitate și onoare a calității de membru de sindicat. Tocmai lipsa de informare, competență, credibilitate, transparență, necunoaștere a cadrului legal în vigoare etc. determină esențialmente existența acestei situații. Bineînțeles, lăsăm loc, în context, și pentru anumite insuficiențe, pe alocuri pronunțate, în activitatea de promovare a sindicalismului veritabil al unor lideri, care adesea, lejer exprimându-mă, se mai fac șireți conjuncturali, lipsiți de elementară modestie sau mai simulează un soi de incapacitate ori naivitate infantilizate.

Cu certitudine, vizitele împreună cu angajații aparatului federal al SINDASP au fost, sunt și vor fi benefice în acest sens. Discuțiile produse deja au avut un caracter sincer și de suflet, s-au pus accentele pe problemele dureroase și stringente. În cadrul unei întruniri de nivel confederal am spus că forța noastră este în unitatea de acțiune, în conjugarea eforturilor într-o construcție în țară un dialog social de calitate și de performanță, nu unul formal. Or, rezul-

tatele multor negocieri, discuții, discursuri, intervenții ale sindicalistilor de orice nivel sunt nule, impactul lor se reduce, pe alocuri, la zero. În mod evident, există atitudini comportamentale de provocare, de ripostă, de sfidare din partea unor parteneri de negocieri sau de dialog social. Nu întotdeauna capacitățile sau posibilitățile de a face ceva corespund totalmente doleanțelor membrilor de sindicat și, de aici, apare o sumă foarte mare de probleme și dificultăți.

Vorbim acum tot mai frecvent despre eventualele și necesarele soluții, schimbări, transformări etc. În cadrul Comitetului Confederal al CNSM am lansat ideea unui nou val pentru sindicalismul din Republica Moldova. Eu sunt un adept încrâ-

cenat al unificării mișcării sindicaliste. Mă bucur mult că și conducerea Confederației, și președinții celorlalte centre de ramură susțin inițiativa de conjugare a eforturilor. Este normal și logic ca aici, la noi, să fie o singură mișcare sindicalistă unificată cu toate caracteristicile și componentele de bransă care există, concentrate în același val întru soluționarea tuturor problemelor. Altfel, de o manieră dispersată și solitară, nu vom reuși de unii singuri să rezolvăm, la nivel de dialog social, de discuție, de abordare problemele care există în Republica Moldova.

Fundamentul mișcării sin-

dicaliste este organizația primară. În cazul celor 42 asociații, constituite din 1522 de organizații primare, ca și la nivel de Federație sau Confederație, trebuie de pus accentul pe formare, culturalizare, educație sindicală și profesională. Partenerii sociali simt imediat capacitatea slabă a unui lider sindical, care știe doar a dialoga pe tonalități stridente, fără motivații adecvate și argumente concludente și îl manipulează după cum doresc. Adică, pentru a avea un *Dialog Social* bine fundamentat la orice nivel, trebuie să avem actori tari, bine pregătiți. **Tocmai aici este momentul să menționăm colaborarea deosebit de importantă pentru Federația SINDASP și Academia de Administrare Publică. Eventualitatea unor**

proiecte comune în domeniu de formare și perfecționare a funcționarilor publici și a angajaților din serviciile publice pe segment profesional și, evident, sindical ar fi de o utilitate inexprimabilă și ar fortifica sensibil ținuta de calitate și performanță a funcției publice din Republica Moldova și a Dialogului Social de nivel național și local.

Angajații din serviciile publice au avut și mai au încă multiple așteptări, au pus și mai pun, deocamdată, toate speranțele într-o schimbare spre bine. Evident, una din ele este condiția sau motivația

(Continuare în pag. 7)

Federația SINDASP: pentru demnitate și dreptate

(Sfârșit. Început în pag. 6)

materială, în special, calitatea și conținuturile sale, care este inevitabilă și determinantă în viața omului. Oricine dintre noi, simplu muritor sau înalt funcționar public, dacă nu are un salariu decent, nu se alimentează adecvat, nu este la timp sătul, atunci, sincer vorbind, el nu mai poate gândi clar, nu poate fi ființă cultă și civilizată, nu are discernământ, nu are capacitate de viață și de muncă. Bunăoară, Federația SINDASP a intervenit în mod insistent, de multiple ori, în procesul de discuție și definitivare a proiectului de Lege privind noul sistem de salarizare pentru funcționarii publici și, mai cu seamă, în inițiativa de a amâna unele clauze din această lege pentru anul 2016. Am ripostat pe diferite căi într-o bruia această inițiativă alogică de amânare, pentru o perioadă mai îndelungată, a unor prevederi ale Legii cu privire la salarizare. Clauzele expuse în acest act legal sunt foarte clare și gândite de mai mulți experți, din mai multe instituții centrale abilitate, dar care, cu lejeritate, au fost amânate inițial până în 2014, iar acum, incredibil, s-a produs tergiversarea acestor efecte până în 2016.

Nicio lege în Republica Moldova trebuie să fie legăcapcană sau lege-fantomă!

Toți angajații din serviciile publice ale Republicii Moldova au așteptat și mai așteaptă încă, pentru a exclude și a extirpa corupția sau mita, **salariile decente pentru și întru muncă decentă**. Pe branșa noastră, din fericire, fenomenul salariilor în plic nu este atât de răspândit. Totuși trebuie în mod foarte urgent, pe toate căile posibile și imposibile, de redus cumva din povara salariului inoportun, necivilizat, care apasă foarte greu. Fiecare funcționar public, în mod normal, se gândește

cum să supraviețuiască, cum să reziste provocărilor, cum să-și întrețină familia. Și atunci, după primul pas modest, făcut cu noul sistem de salarizare, în anul 2012, funcționarii au așteptat impactul fericit al implementării acestei legi, cu susținerile financiare promise cu entuziasm electoral, într-o presta cu responsabilitate ser-

vicii de calitate, fără corupție și economii tenebroase. Din păcate, nu a fost să fie. Și să nu uităm că angajații din serviciile publice sunt foarte diferiți. E vorba de multiple domenii. Avem instituții centrale, primării și consilii raionale cu toate serviciile, asistență socială, fiscalitate, penitenciare, alte sectoare concentrate în funcția publică din Republica Moldova, adică componentele de structură cu prestări de servicii publice, destul de variate, într-o formă civilizată de organizare statală.

Încă ceva, tot foarte important. Actualmente, mai multă lume se îngrijorează de o eventuală reformă, care ar presupune trecerea unui bloc întreg de angajați din sectorul public în sectorul privat. Această trecere presupune, indubitabil, varii și multiple situații problematice. Ar fi extraordinar dacă această transpunere ar fi un pasaj strategic și tactic rațional, civilizat și social-economic valid, calculat,

performant și de valoare. Ne este teamă însă să nu se producă un fenomen, cu impact benefic doar eventual, mai puțin controlat sau monitorizat, subordonat fragmentar și aparent fondului legal existent în țară. Să zicem direct, o atitudine comportamentală, un tratament sau o abordare mai de stăpân, fără, de exemplu, nicio

formă de contract individual sau colectiv de muncă, situații frecvente pe la noi. Stăpânul e la casa sa, e proprietatea sa privată. Iar tot ce ține de stat, ce e public, este casa tuturor, o casă comună. Și aici se exercită mai lejer și controlul și se negociază altfel. Îmi pare rău de unii patroni, administratori sau angajatori ai unor structuri de stat care, în aparență, vor să pară bunișori sau se expun de o manieră tolerantă, cu mult patos și aură sclipitoare când vorbesc despre un dialog social, de negocieri publice de calitate și mai doresc să se sfătuiască parcă și cu sindicatul. Asta e cât suntem noi, liderii federali, acolo pe loc. După culise însă e o altă viață, mai dură cu mult, mai disperată, cu alte comportamente, atitudini și abordări a tot ce s-ar numi negocieri, dialog social veritabil sau acceptarea sindicalismului autentic, adică **protecția, ocrotirea celor care muncesc - oamenii,**

în condiții de muncă, care ar trebui să fie onorabile. În general, condițiile de muncă sunt create sau stoarse pic cu pic. Să luăm, de exemplu, o primărie sau un consiliu raional. Cu niște eforturi concentrate ale autorităților publice locale și, pe alocuri, cu dificultate mare se face o reparație sau se procură un calculator performant. Un primar sau un președinte de raion se bucură ca niște copilași când reușesc să facă o retușare cosmetică sau să creeze condiții cât de cât normale undeva într-un birou, pentru a evita îmbulzeala a zeci de oameni în locul unde sunt prestate servicii populației. E normal, oare? Sigur că nu doresc în niciun fel, să fiu prea sentimental ori naiv. Înțeleg foarte bine că există, din păcate, și problema onestității sau calității profesionale a multor angajați din serviciile publice, care provoacă elemente de corupție sau alte blesteme pe capul nostru. E o realitate cruntă și asta, care trebuie să fie exclusă cumva și care a devenit una dintre prioritățile majore ale mișcării noastre sindicale.

Nu pot să trec cu vederea și o altă chestiune deosebit de importantă. Este de menționat că din blocul de priorități majore mai sunt și bolile profesionale care pot surveni în urma activităților desfășurate de angajații din serviciile publice. E o problemă foarte, foarte gravă. În virtutea specificului activităților de domeniu sau de branșă, nu prea avem riscuri de accidente sau de traume fizice. În schimb, există problema bolilor profesionale, care sunt determinate de riscurile de la locul de muncă. Am remarcat condițiile de muncă în mai multe instituții, unde sunt angajați și care lucrează în condiții mizerabile. Evaluarea condițiilor de muncă, partea de suport material, care ar trebui să vină într-o a exclude factorii de nocivitate sau a-i compensa omului efectele urâte ale acestora, e o problemă și încă una destul de grea în cadrul sindicatului nostru.

La toate aceste probleme căutăm soluții și le vom găsi cu certitudine.

Adevărul despre aurul românesc

General-locotenent Aleksandr Aleksandrovici Mosolov, cel care a semnat procesele-verbale de preluare a Tezaurului României.

Un jurnalist rus, în premieră, spune adevărul despre tezaurul României de la Moscova: NOI SUNTEM NIȘTE HOȚI! (...) Așadar, despre ce alegere a grăului de neghină este vorba? Dragi colegi, cred că v-ați dat seama deja că este vorba despre tema scoasă în titlul postării de astăzi. (...) Cu alte cuvinte, în ceea ce ține de „drepturile omului” avem o alegere. Cu totul aparte stă chestiunea „aurului românesc”, care nu permite în niciun chip, sub nicio formă, sub niciun fel interpretări ambigue. Și vreau să subliniez încă o dată că această chestiune are o importanță principială anume pentru Rusia, anume pentru noi, și într-o măsură cu mult mai mare, decât pentru România și, cu atât mai mult, pentru Moldova, ai cărei parlamentari, apropo, au și intervenit pentru includerea chestiunii în rezoluția APCE.

De ce are această chestiune o importanță principială anume pentru noi, dar nu pentru România? Pentru că în cazul României este vorba, pur și simplu, despre pierderea unor bunuri materiale, în timp ce în cazul Rusiei această chestiune se pune într-un cu totul alt plan, în cel moral. Dacă noi nu recunoaștem această chestiune, noi îi spunem nu atât străinătății, cât ne spunem nouă înșine că, da, noi suntem niște HOȚI! Noi recunoaștem conștient, în deplinătatea fa-

cultăților mintale, că suntem urmașii și continuatorii de drept ai unei hoții bolșevice, că suntem pui destoinici din cuibul lui Troțki. Doar așa și nicidecum altfel. Și niciun fel de ineptii de genul comentariilor oficiale ale cinovnicilor ruși despre faptul că, adicătelea, tema „aurului românesc” ține de timpurile demult apuse, este o chestiune istorică, fără nicio tangență cu politica actuală, nu pot acoperi monstruoasa prăpastie morală care ne separă pe noi de Lumea Bine-lui și a Luminii dacă refuzăm să ne recunoaștem obligațiunile de returnare a ceea ce am furat în mod deschis, cinic și impertinent. Presupun că atât colegii mei, cât și marea majoritate a cetățenilor ruși, nu au nici cea mai vagă idee despre ceea ce reprezintă chestiunea „aurului românesc”, motiv din care nu există nici cel mai mic temei să tragă vreo concluzie pripită și, cu atât mai mult, să se lanseze în acuzații de imoralitate împotriva cuiva. Întrucât mass-media oficială din Rusia nu s-a oboșit să aducă faptele la cunoștința cititorilor săi, voi încerca, pe cât îmi stă în putință, să completez această lacună măcar pentru publicul cititor al Rețelei Naționale a Oamenilor de Afaceri.

În august 1916, România a intrat în Primul Război Mondial de partea Aliaților și a ocupat Transilvania. Aici și acum, nu mă interesează România, pe mine mă interesează doar Rusia. Demersul României a avut consecințe deplorabile: armatele aliate ale Mittelmächte (Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria și Imperiul Otoman) au replicat imediat printr-o contraofensivă, care, în cel mai scurt timp posibil, a înfrânt Armata Română. Guvernul României a fost evacuat în grabă de la București la Iași, la graniță cu provincia Basarabia din Imperiul Rus. Dobrogea, Oltenia și Muntenia fuseseră deja ocupate, astfel încât cotoșirea

totală a teritoriului național părea, pe bună dreptate, doar o chestiune de timp. În noiembrie 1916, Consiliul Național al Băncii Centrale a României a decis să transmită, pentru **păstrare temporară, întregul său Tezaur aliatului său – Rusia**. La 2 decembrie Banca Centrală a decis, iar la 12 decembrie Consiliul de Miniștri al României a aprobat această decizie. Ca precedent internațional s-a apelat la experiența Franței, care transmisese deja Tezaurul său spre păstrare Statelor Unite ale Americii. **Pentru Rusia procesul-verbal cu privire la transmiterea Tezaurului a fost semnat de general-locotenent Aleksandr Aleksandrovici Mosolov, șeful cancelariei ministeriale a Curții Imperiale, iar din toamna anului 1916 – ministru-delegat în România. Guvernul rus s-a angajat nu doar să pregătească transferarea, dar a și garantat integritatea necondiționată a Tezaurului României atât în timpul transportării, cât și pe întreaga durată a ultorioarei lui păstrări. Trebuie să spun că în Rusia au fost trimise nu numai rezervele de aur ale Băncii Centrale a României, dar, efectiv, toate economiile băncilor private românești, ale companiilor și ale cetățenilor. Inventarul a cuprins: documente, manuscrise, monede vechi, tablouri, cărți rare, arhivele mănăstirilor din Moldova și Țara Românească, colecțiile muzeistice aparținând instituțiilor publice și celor private, precum și 93,4 tone de aur.**

La 26 ianuarie 1918 Leiba Dovidovici Bronștein, alias Troțki, a declarat public cu cinism: „Activele românești plasate la Moscova, vor fi indisponibile pentru oligarhia română. Guvernul sovietic își asuma obligația de păstrare a acestor active, ca și pe cea de returnare ulterioară a lor

în mâinile poporului roman”. Cuvântul lui Leiba este lege, astfel încât poporul român, care de mult și-a răsturnat regii, așteaptă și în prezent să-i fie restituit propriul Tezaur. Pentru a aprecia întreg cinismul situației, trebuie să amintim în mod neapărat despre cele trei restituiri oficiale, făcute în 1935, în 1956 și 2008. Aceste restituiri au fost însoțite de o retorică triumfalistă de genul celei din următorul comunicat publicat la 12 iunie 1956 în presa sovietică: „În toți acești ani, poporul sovietic a păstrat cu meticuloasă grijă operele de artă de o mare valoare istorică și artistică. Guvernul U.R.S.S. și poporul sovietic au tratat întotdeauna aceste valori ca fiind proprietatea inalienabilă a poporului român”. E frumos, nu-i așa? E nobil. E onest. Cum i se și cuvine oricărei țări cu demnitate, fără a mai vorbi despre o supraputere. Am înapoiat picturi, desene, manuscrise, hrisoave, arhive, monede de aur, medalioane, icoane, odoare bisericești, am înapoiat până și rămășițele pământești ale eminentului gânditor Dimitrie Cantemir. Am uitat însă un mizilic colea: să restituim 93,4 tone de aur.

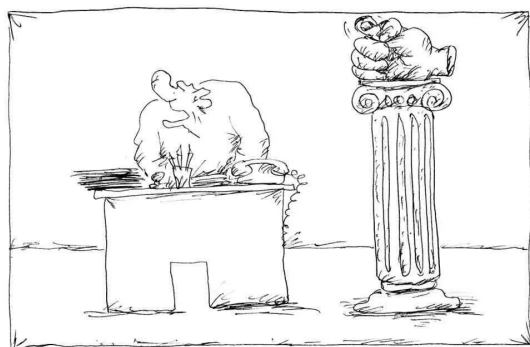
Pentru orice creștin nu există o crimă mai oribilă decât înșelarea celor care ți-au dat încredere. Și aici nu mai este vorba despre cântecelele și țopăiturile celor de la Pussy Riot în biserică, aici este vorba despre un lucru cu mult mai îngrozitor. Din păcate însă, nimănui nu-i pasă de „aurul românesc”. De Riot Pussy – da, aceasta este o crimă strigătoare la cer împotriva puterii. Pe când tezaurul furat altui neam, propriului nostru aliat, care ne-a încredințat toată averea sa, e așa, un fleac „o chestiune istorică”.

Sursa: <http://i-business.ru/> (Rețeaua Națională a Oamenilor de Afaceri din Rusia)

Caricaturistul moldovean care a cucerit lumea

Se numește Ion MĂȚU și este de baștină din satul Nădușita, raionul Drochia. Cari-

catura, care l-a avansat spre culmile creației satirice, nu a fost un scop în sine, la începuturi a fost un hobby, un hobby copilăresc. Activitatea sa profesională de-o viață a fost în organele de drept, unde s-a încadrat după ce a absolvit filologia la Universitatea Pedagogică „Alecu Russo” din Bălți. 25 de ani i-a consacrat comisariatului de poliție din Drochia, inclusiv în secția de pașapoarte. Iar acel hobby ciudat, de o inspirație nebănuită, avea să-l înalțe peste ani din satul natal în toată republica și, apoi, departe peste hotarele sale, cu o popularitate cum rar mai întâlnești.

Desenează de când era copil. Prima „caricatură” a schițat-o pe soba casei proaspăt văruiată, intuia piciul ca e un loc tocmai potrivit pentru desen. Fapt pentru care imediat a fost urecheat. Aceasta însă nu l-a descurajat, ci, dimpotrivă, l-a făcut și mai ambițios. Și a continuat să deseneze... în

caietele și manualele școlare, apoi și la gazeta de perete a școlii, unde-i satiriza pe elevii codași și puși pe năzbâtii. Cu unii, care, parcă se simțeau cu musca pe căciulă, că despre ei e cutare sau cutare caricatură, avea ciondăneli, dar asta îl încuraja și mai tare, uite, că lucrările sale au efect.

S-au scurs anii de școală, de universitate, a urmat serviciul public în organele de drept, maturizându-se, totodată, și ca unul dintre cei mai consacrați caricaturiști din Republica Mol-

dova. Continuă cu o inspirație tot mai ingenioasă să facă caricaturi prin care combate viciile omenești, răul

din societate, neajunsurile pe care le sesizează zi de zi. Ochiul său pătrunzător fixează fără tăgadă apucăturile hidoase ale demagogilor, birocraților, corupților, bețivanilor și altor depravați ai societății.

Debutează cu caricaturi la săptămânalul „Literatura și Arta” în 1978. Pe parcursul anilor, desenele sale pline de vervă satirică, inconfundabilă, au fost găzduite nu numai de publicațiile periodice din Chișinău, dar și de cele din România, Rusia, Cehia, Bulgaria, Lituania, Belgia, spațiul internațional urmând a fi cucerit peste ani. Participă la diverse festivaluri de satiră și umor din Belgia, România, Ucraina, din alte țări. La Festivalul de satiră și umor din Bistrița-Năsăud, România, din 1988, se învrednicește de trofeul *Mărul de Aur*.

O colaborare temeinică, prodigioasă, permanentă stabilește cu *Transparency International* – Moldova, unindu-și,

astfel, eforturile în nobila misiune de combatere a corupției și altor vicii ale societății contemporane. În repetate rânduri obține *Premiul I* și *Premiul Special*, în cadrul mai multor concursuri de caricatură anticorupție, organizate de această organizație internațională. Tot

cu susținerea *Transparency International* – Moldova organizează la Chișinău câteva expoziții personale de caricaturi la tema combaterii corupției.

Modest de felul său, maestrul Ion Mățu mărturisește că rămâne nedumerit, dar în același timp, un pic mândru, când primește solicitări de colaborare de la diverse reviste și ediții periodice din mai multe țări ale lumii. Nu demult o ase-

bucuros pentru a iniția asemenea colaborări.

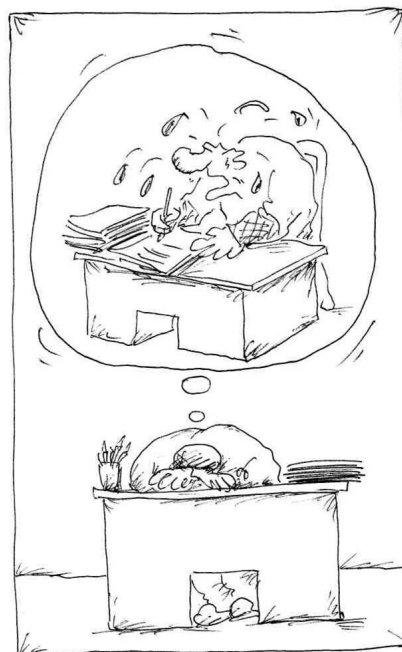
Un eveniment memorabil al creației sale a fost cel din anul 2013, când la un concurs

de caricatură din Statele Unite ale Americii Ion Mățu a fost selectat printre primii zece caricaturiști dintre participanții din peste 100 de țări ale lumii.

Este unul dintre autorii colecției de 10 albume cu genericul „Pictorii contra corupției” editate sub egida *Transparency International* – Moldova, dintre care cinci sunt personale.

Pentru a vă convinge cât de ascutită este penița satirei și umorului caricaturistului, publicăm și noi câteva desene cu funcționari publici, ajunși în situații comice, iar dacă în caricaturi se vor regăsi și funcționari de-ai noștri și se vor supăra pe autor, n-au decât. Caricaturistul Ion Mățu știe că e un pictor incomod, iar supărarea celor vizați în caricaturi e un semn că scopul, pentru care a fost creat desenul satiric, a fost atins. Să-i urăm noi succese în lupta grea, dar nobilă, de curățare a viciilor omenești.

menea solicitare a venit tocmai din Filipine. Desigur, că e

Ion AXENTI

Tineri moldoveni la competiția mondială de proiecte științifice

Patru elevi din Republica Moldova, câștigători ai Con-

șinău, cu proiectul „Mediul de dezvoltare integrat vocal pen-

tru persoanele cu deficiențe de vedere”; Dumitru Savva, elev în clasa a XI-a la Liceul Teoretic „Orizont”, cu cercetarea privind integrarea unui limbaj compilat în mediul unui limbaj interpretat pentru obținerea performanței maxime. De asemenea, la concurs vor par-

ticipa Anastasia Jeleznii și Dumitru Gînju, elevi în clasa a X-a la Liceul Teoretic „Mihai Mariniciu” și respectiv în clasa a IX-a la Liceul Teoretic „Dante Alighieri”, cu proiectul „Vița de vie sănătoasă fără metale grele”.

Proiectele celor patru elevi din țara noastră au fost acceptate de comitetul științific al Concursului „Intel ISEF 2014” pentru jurizare.

Republica Moldova participă la competiție pentru a doua oară.

Din echipa Republicii Moldova fac parte Diana Marusic, elevă în clasa a X-a la Liceul Teoretic „Ion Creangă” din Chi-

Ploi și fulgere artificiale

O echipă de cercetători de la universitățile din Arizona și Florida, Statele Unite ale Americii, finanțată de Pentagon, susține că a descoperit o modalitate de a controla vremea. Metoda este una neobișnuită, aceea a folosirii unor superlasere care pot produce ploaia și declanșa fulgere.

Impulsul scurt și intens al unui laser produce plasma în calea sa. Aceasta poate interacționa cu particulele încărcate dintr-un nor de furtună și poate schimba vremea, aducând ploaia și controlând fulgerele.

Cercetătorii au mai folosit încă un laser, de mică intensitate, pentru a-i „pregăti” calea

celui de-al doilea, de mare putere, el acționând ca o sursă de energie.

Potențialul tehnologiei merge dincolo de interacțiunea noastră cu atmosfera planetei. Această metodă poate

fi aplicată și în alte domenii, precum teledetecția pentru spectroscopie sau canalizarea microundelor.

Felinarele pot fi înlocuite cu lumina Lunii?

Oamenii de știință suedezi propun să se schimbe suprafața Lunii pentru a izbăvi lumea de felinarele de pe străzi.

Esența acestui proiect constă în crearea pe suprafața satelitelui Pământului teritorii speciale, de pe care se va reflecta lumina soarelui. Acest lucru va face cerul de noapte mai luminos decât ziua.

Oamenii de știință afirmă că un asemenea pas va reduce consumul de curent electric în

lume și emisiunile de carbon în atmosferă.

Deocamdată, nu este clar un singur lucru: în ce mod

doresc oamenii de știință să schimbe suprafața Lunii?

Apă pe planeta Marte?

După cum se știe, în prezent este studiată intens Planeta Roșie. Una dintre principalele probleme pentru cercetători este existența apei pe Marte.

de gheață. După ce s-a topit calota de gheață, șuvoaiele de apă s-au revărsat în afară și au format canale. Astfel, s-a stabilit că canalele nu s-au format

imediat. Treptat, în mai multe etape, la început s-au format două mici canale care au condus la prăbușirea pereților craterului. Doar după aceea a apărut marea canal.

Un studiu atent a arătat că pentru formarea

marelui canal a fost nevoie de nu mai puțin de 90 de mii de kilometri cubi de apă. Investigațiile au fost efectuate datorită informațiilor despre geometria craterului, care a fost dedusă din imagini. De asemenea, a fost modelată hidrodinamica lacului.

Oamenii de știință au decis să studieze originea canalelor, care sunt situate în jurul craterului Aram Chaos. Rezultatele indică faptul că într-o epocă îndepărtată pe locul craterului era un lac acoperit cu un strat

de gheață.

Tinerii împotriva corupției

Ofițerii Centrului Național Anticorupție, în parteneriat cu reprezentanții Guvernului Tinerilor din Republica Moldova, au organizat recent un seminar cu genericul „Tinerii împotriva corupției”. Evenimentul a avut loc în incinta Liceului Teroretic „Alexei Mateevici” din orașul Dondușeni, cu participarea elevilor claselor a X-XII-a, dar și a profesorilor. Agenda instruirii a cuprins subiecte, precum noțiunea, geneza și evoluția corupției, răspunderea juridico-penală pentru actele de corupție, consecințele de ordin social, economic, juridic, politic ale fenomenului.

Un subiect aparte l-a con-

stituit rolul tinerilor în prevenirea și combaterea actelor de corupție, iar elevii vor putea contribui cu idei în acest sens.

Este de menționat faptul că ciclul instruirilor cu genericul „Tinerii împotriva corupției” este o inițiativă lansată de către CNA în vederea realizării Planului de acțiuni privind sensibilizarea societății față de riscurile corupției.

Permis de conducere ca la târg

Un maestru din cadrul școlii profesionale nr. 2 din Cahul a fost reținut de ofițerii CNA

și procurori pentru acte de corupție. Potrivit denunțatorului, bărbatul i-ar fi cerut 250 de euro pentru a-i aranja susținerea cu succes a examenelor de calificare a conducătorilor auto. Maistrul i-ar fi spus că are influență asupra șefului Secției Înregistrare a Transportului

și Calificarea Conducătorilor Auto din Leova și că-l poate convinge să-l favorizeze pe denunțator la examene.

Operațiunea de reținere în flagrant a avut loc la Cahul. Bărbatul a predat benevol suma de 250 euro, pe care o păstra în buzunarul hainei.

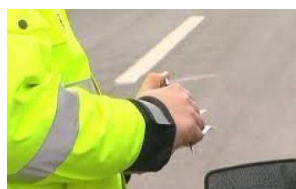
Pe acest caz a fost inițiată o urmărire penală în temeiul art. 326, al. 1 Cod penal – trafic de influență.

Potrivit legislației în vigoare, traficul de influență se pedepsește cu amendă în mărime de la 2000 la 3000 unități convenționale sau cu închisoare de până la 5 ani.

Polițiști reținuți de ofițerii anticorupție

Trei angajați ai Inspectoratului de poliție din Dubăsari au fost reținuți de ofițerii CNA și procurorii anticorupție, fiind suspectați de corupere pasivă. Potrivit denunțatorului, polițiștii ar fi pretins și primit de la

el 3 000 lei ca să nu-l tragă la răspundere pentru accidentarea unui pieton și să nu-i ridice permisul de conducere. Polițiștii au fost reținuți în flagrant, imediat după transmiterea banilor.

Cei 3000 de lei au fost găsiți în automobilul de serviciu al unuia dintre bănuți.

Dacă vor fi găsiți vinovați, polițiștii riscă închisoare de la 5 la 10 ani cu amendă în mărime de până la 16 000 lei și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 7 la 10 ani.

Șef de post corupt

Șeful de post al satului Pogănești din raionul Hâncești a fost reținut de ofițerii CNA și procurorii anticorupție, fiind suspectat de corupere pasivă. Omul legii ar fi pretins de la denunțator 5000 de lei pentru a mușamaliza un caz de huli-ganism în care acesta ar fi fost implicat.

Operațiunea de reținere a avut loc în orașul Hâncești, în preajma gării auto. Polițistul a fost prins în flagrant, după primirea sumei de 5000 de lei care a fost predată benevol ofițerilor de urmărire penală ai CNA.

Pe numele acestuia, a fost inițiată o cauză penală în te-

meiul art. 324 Cod penal – corupere pasivă. Dacă va fi găsit vinovat, el riscă până la 10 ani de închisoare cu o amendă de

până la 100 000 de lei și privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții pe un termen de până la 5 ani.

Bănuțul are 24 de ani și activează în organele afacerilor interne de doi ani.

Și la Orhei există polițiști corupți

Doi ofițeri de poliție din cadrul Inspectoratului de poliție din Orhei au fost reținuți de angajații CNA și procurorii anticorupție. Polițiștii sunt bă-

nuiți că ar fi pretins de la doi localnici, printr-un intermediar, 3000 de lei pentru a mușamaliza un caz de huli-ganism. Potrivit declarantului, polițiștii susțineau că îl pot convinge pe comisar să soluționeze favorabil problema.

Operațiunea de reținere în flagrant a avut loc în Orhei, iar banii au fost găsiți în automobilul personal al unuia dintre polițiști. La fața locului a fost prins și intermediarul care a transmis 3000 de lei sub controlul CNA.

În acest caz a fost deschis un dosar penal pentru corupere pasivă și complicitate la corupere. Dacă vor fi găsiți vinovați, polițiștii riscă pedeapsa cu închisoarea de la 5 la 10 ani cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 7 la 10 ani.

De la începutul anului, 26 de polițiști au fost documentați de CNA și procurori pentru implicare în diferite acte de corupție și conexe.

Arborii milenari – istoria ecosistemelor Pământului

Chiparoșii și arborii de sequoia dovedesc că fenomene meteorologice similare celor actuale au existat și în urmă cu mii de ani. Copacii vechi arată cum au avut loc schimbările climatice, explică un studiu al geologilor. Mostrele luate dintr-unul din cele mai bătrâne exemplare de chiparoși din Patagonia, care trăiește pe malurile lacului Nahuel Huapi, pot ajuta la obținerea de informații despre starea vremii din fiecare an de viață al arborelui.

Inelele copacilor ajută la cercetarea trecutului

Fiind studiate, se constată că temperaturile din secolul al XX-lea au fost „anormal de calde”. În cel mai rău caz, temperaturile din ultimul secol au crescut cu 0,86 de grade Celsius, în comparație cu temperaturile din anteriorii 260 de ani. Specialiștii spun că inelele copacilor pot lămuri dacă încălzirea globală este rezultatul activităților umane sau face parte din ciclul natural al pământului. De asemenea, chiparoșii și arborii sequoia pot ajuta oamenii de știință să cerceteze trecutul îndepărtat, aflând date anterioare anului 1856, când Societatea Meteorologică Britanică a început pentru prima dată să co-

lecteze date meteorologice din întreaga lume.

Cel mai bătrân copac de pe planetă, denumit „Mr. President” (vezi foto), este un arbore sequoia uriaș care se înalță în Parcul Național Sierra Nevada din California (SUA), imaginile căruia au fost demonstrate re-

cent lumii întregi în premieră. Are 75 de metri și a apărut pe suprafața Pământului în urmă cu 3.200 de ani, spun specialiștii.

Copacul este impresionant, dar nu este cel mai înalt de pe glob, fiind depășit de alți doi arbori sequoia, dintre care unul cu 116 metri înălțime. Cu toate acestea, el a fost denumit „Președintele” datorită coroanei sale magnifice, care ar adăposti nu mai puțin de 2 miliarde de frunze, mai mult decât orice alt copac de pe planetă, potrivit National Geographic. Arborii sequoia giganti trăiesc într-un singur loc pe suprafața Pământului, și anume în Sierra Nevada, California. Pentru ca oricine să se poată bucura de frumusețea „Președintelui”, o echipă de fotografi de la National Geographic a trudit timp de mai bine de o lună de zile pentru conceperea primei fotografii care prezintă, în întregime, bătrânul arbore.

Arborii străvechi, adevărate ecosisteme

Copacii seculari/milenari sunt un habitat propice pentru multe dintre organismele care trăiesc în jur. Specialiștii spun că numărul mare de arbori vechi dintr-o regiune arată că acolo exista cândva o varietate mare

de plante și animale. În plus, faptul că multe dintre speciile rare sunt asociate cu arborii seculari dezvăluie că în acele zone au existat cândva păduri întregi de astfel de arbori. Cu cât vârsta copacului e mai mare cu atât crește calitatea vieții sălbatice, spun specialiștii. Există mii de specii care depind de arborii seculari și care în prezent sunt pe cale de dispariție.

Arborii de sequoia, clonați

Potrivit cotidianului „Usa Today”, cercetătorii de la compania „Bartlett Tree Experts” și-au propus să rezolve misterul copacilor seculari și să afle de ce cresc atât de mari și de ce au o durată atât de îndelungată de viață. În plus, studiile cercetătorilor vor arăta dacă arborii au vreo legătură cu încălzirea globală. Proiectul americanilor prevede studierea gigantilor sequoia, care vor fi clonați. Urmează să fie prelevat material genetic de la copaci astfel încât să fie creată o „bibliotecă vie” care să le permită cercetătorilor să afle ce anume le permite acestor copaci să devină cei mai înalți și mai mari de pe pământ. Arborii clonați vor fi plantați în apropierea universităților, astfel încât cercetătorii să-i poată studia cu ușurință. „Sperăm ca proiectul nostru să îndemne pe cât mai mulți oameni să protejeze arborii de sequoia, care au o putere magică asupra oamenilor”, sunt optimiști cercetătorii americani.

Abonarea 2014

Continuă abonarea pentru anul 2014 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNCȚIONARUL PUBLIC”, publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.
Costul unui abonament:
3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Ziarul „Funcționarul Public” apare de 2 ori pe lună.
Costul unui abonament:
3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție
Ion AXENTI - secretar responsabil
Sergiu PÎSLARU - redactor
Vitalie NICA - redactor

A DRESA ANOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.
Ziarul apare de două ori pe lună.
Indice 67919.
Coli de tipar 1,5. Tiraj: 400.
Dat la tipar 17.05.2014

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică